

Bygherrerapport for udgravningen af VKH 6827 Enggård, Give sogn, Nørvang herred, Vejle amt. Stednr. 17.08.04. KUAS nr. 2003-2122-1101.

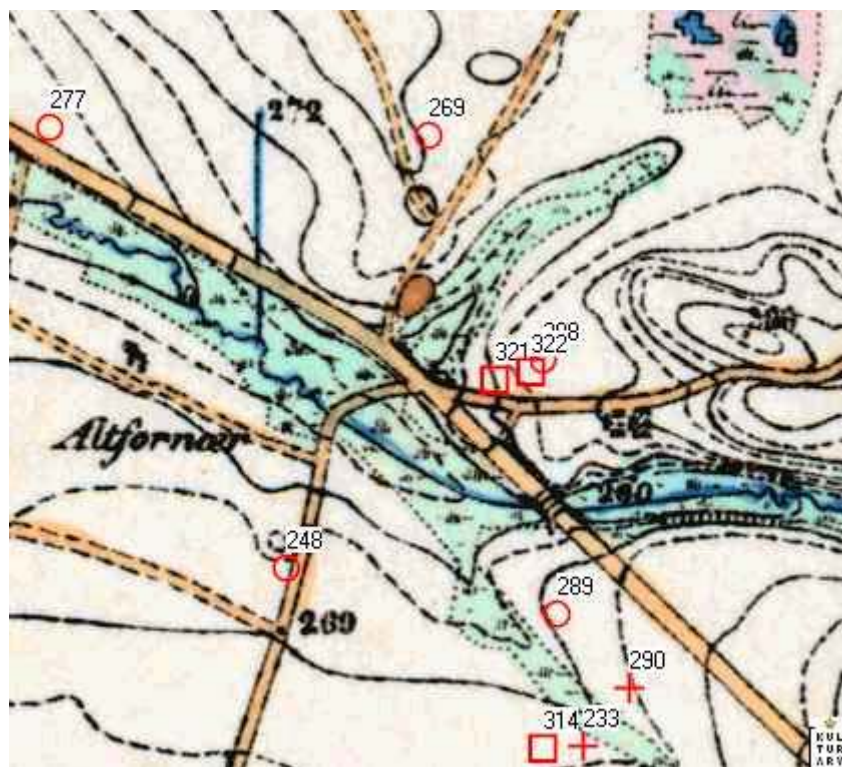

Fig. 1. Enggårds placering på i landskabet (sb. nr. 321).

Indholdsfortegnelse

Indledning	side 2
Udgravningens resultater	side 3
Topografi	side 4
Fortidsmindelandskabet	side 4
Udgravningsdata	side 5
Metode	side 5
Dataliste	side 5
Fremtidigt arbejde	side 5

Indledning

Forud for vejdirektoratets etablering af 1. etape af motorvejsstrækningen Riis-Brande foretoges, der på baggrund af tidligere undersøgelser herunder arkivgennemgang samt en rekognoscering af vejstrækningen, en række prøvegravninger. 1. etape af motorvejen har en længde på 5,5 km og strækker sig fra den eksisterende udfletning på Riis-Ølholmmotortrafikvejen umiddelbart nord for Riis til den løber på A176 umiddelbart nord for Give. På baggrund af resultaterne fra disse prøvegravningen udvalgte i alt seks områder til egentlige udgravninger. Herunder også området ved Enggård. Udgifterne til disse undersøgelser påhviler ifølge museumsloven §26 stk. 2 og §27 stk. 4 bygherre, der i dette tilfælde er Vejdirektoratet, Thomas Helsteds vej 11, 8660 Skanderborg. Al korrespondance er ført mellem Folmer Christiansen og Peter Mohr Christensen, Vejle Museum og Niels Jørgen Larsen. Undertegnede foretog første halvdel af den arkæologiske forundersøgelse og udfærdigede nærværende rapport.

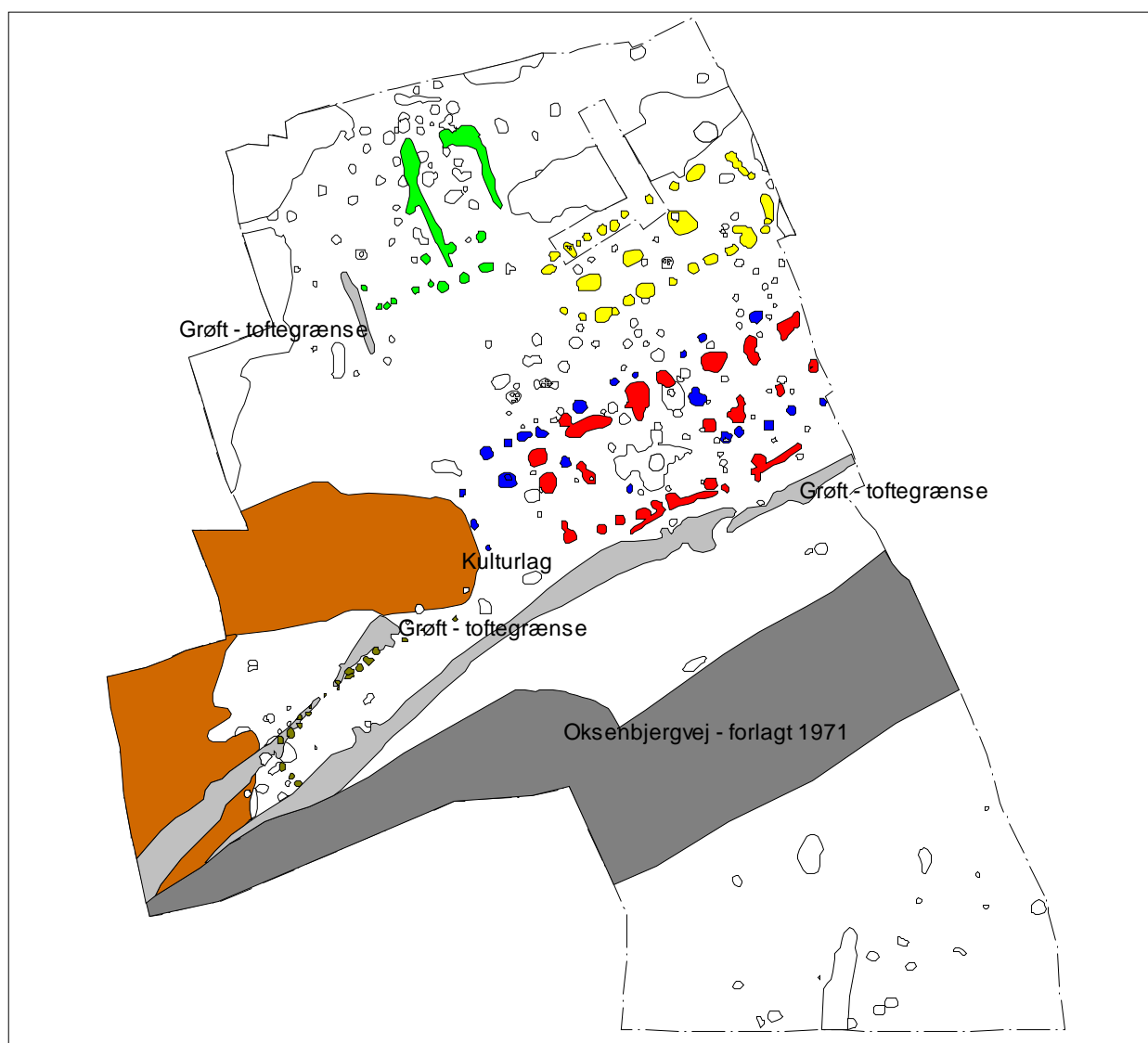

Fig. 2. Oversigtsplan over det undersøgte område.

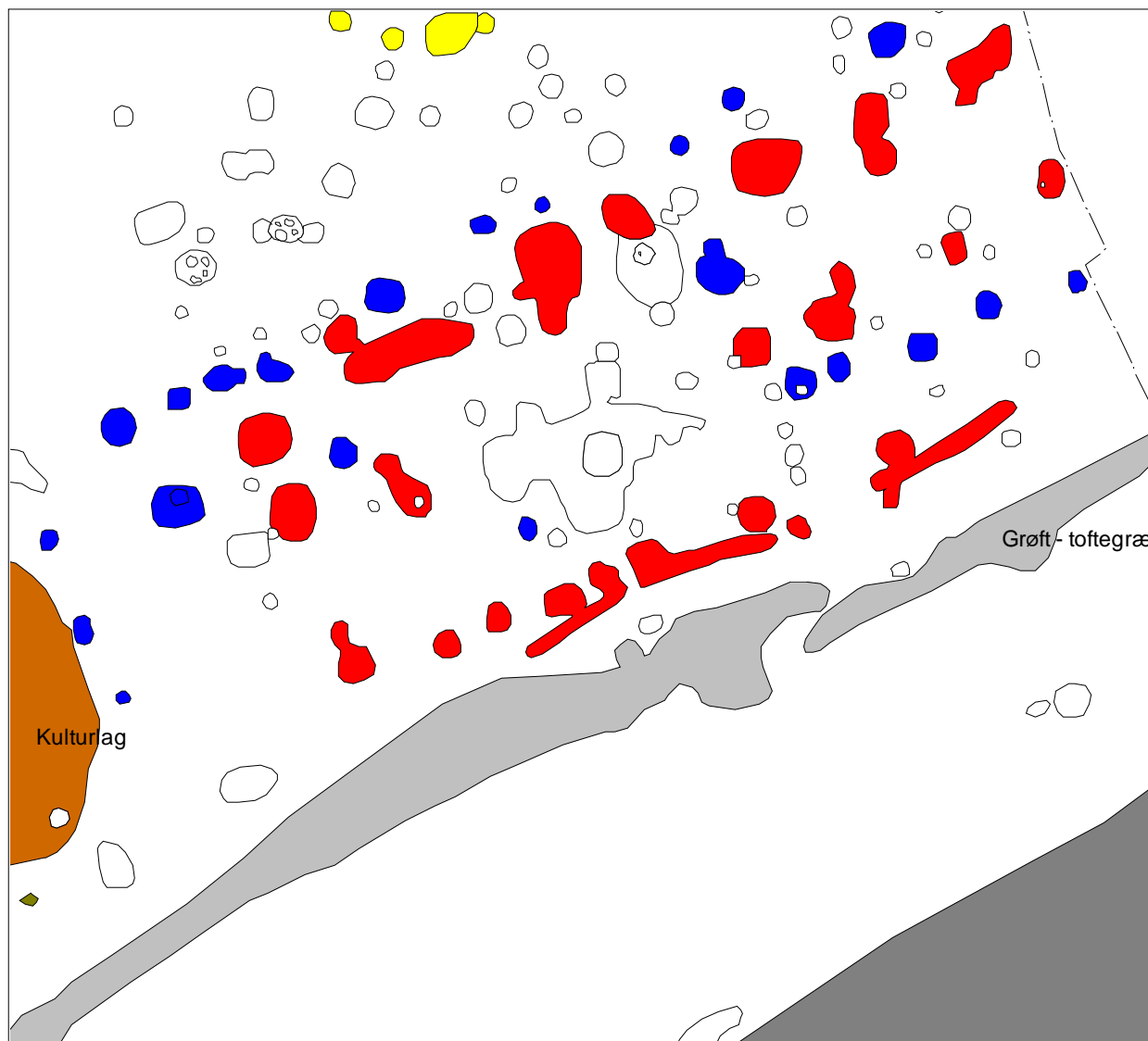

Fig. 3. Plan af de to store huse.

Udgravningens resultater

I forbindelse med udgravningen ved Enggård, er der blevet afdækket ca. 2100 m². Inden for det undersøgte område er der registreret spor efter fem stolpebyggede huse, et hus med væggrøft to større områder med kulturlag samt to ca. øst-vest orienterede grøfter. Fund af keramik fra både kulturlag og stolpehuller daterer bebyggelsen til slutningen af middelalderen/begyndelsen af renæssancen (omkring 1500 e.kr.). Husene er enten toskibede, hvilket vil sige, at der inde midt i huset har stået en række stolper, som har været med til at bære taget sammen med stolperne i væggen eller etskibede, hvilket vil sige, at der ikke har været indre tagbærende stolper. De største huse var mellem 5 og 8 meter brede, mens længden varierede mellem 15 og 22 meter. De længste huse kunne ikke afdækkes i deres fulde længde, idet de fortsatte mod øst uden for det undersøgte område. To af husene lå oven i hinanden og de foreløbige resultater tyder på, at husene stammer fra et gårdsanlæg, bestående af et hovedhus samt et til to udhuse/økonomibygninger, i to faser. Grøfterne tolkes som toftegrænser dvs. indhegningen af gårdsanlægget. Forundersøgelsen på marken umiddelbart mod øst afslørede anlægsspor fra den samme bebyggelse. Sandsynligvis har der ligget en mindre landsby i området, hvilket den kommende udgravning vil afsløre.

Topografi

Lokaliteten lå på spidsen af et mindre næs, der mod syd, øst og vest var afgrænset af engarealer. Gennem engene mod syd løb en mindre bæk. Mod nord steg terrænet indtil det uden for undersøgelsesområdet fladede ud (se fig. 1). Undergrunden i området bestod primært af gult sand, men mod syd sås der et område med gulbrunt ler. Muldlaget havde på størstedelen af området en tykkelse på 30-40 cm.

Fig. 4. de to store huse under udgravning.

Fortidsmindelandskabet

Inden for en radius af ca. 1000 meter er der i sognebeskrivelsen registreret seks gravhøje samt flere bopladsfund fra jernalderen. Desuden blev der ved Møldamhuse på den anden side af den mindre bæk i forbindelse med forundersøgelsen registreret bebyggelsesspor fra jernalder og vikingetid. Denne lokalitet blev dog ikke undersøgt, da vejdirektoratet på grund af forekomsten af fortidsminder valgte ikke at grave grus på området. Det er dog meget sandsynligt, at der er tale om en forgænger til VKH 6827/VKH 6838 Enggård. Interessant er det, at bebyggelsen daterer sig til en periode, hvor den traditionelle opfattelse er, at Giveegnen endnu ikke er kommet sig efter pesten og landbrugskrisen i 1300-tallet. Generelt er landbebyggelsen fra denne periode ikke særligt velbelyst, idet bebyggelserne oftest ligger under de nuværende landsbyer og der derfor kun i sjældne tilfælde er mulighed for undersøge dem. Så også i denne sammenhæng er lokaliteten interessant. Huse med jordgravede stolper er ikke almindelige i denne del af middelalderen dels på grund træmangel, og dels på grund af gentagne kongelige forbud mod denne byggeskik, der sagde at huse for at spare på træet skulle bygges på syld. Kongen ville hellere bruge de sparsomme træressourcer til skibsbyggeri end bondehuse. Gives placering langt fra magtens centrum i København har tilsyneladende gjort, at man ikke tog så tungt på kongelige forordninger.

Udgravningsdata

Udgravningen foregik i perioden fra 7/11 til 14/12 2004 og 7/3 til 3/4 2005 med følgende deltagere: Cand. Mag. Peter Mohr Christensen, Cand. Phil. Vibeke Ørnsholt Lomholt og Cand. mag. Jane Mondrup. Der deltog med henholdsvis ca. 19, 23 og 4 manddage endvidere deltog erhvervspraktikanterne Astrid Thomsen og Peter Sindbjerg Nielsen med henholdsvis ½ og 2 manddage. Endelig anvendtes 56,5 maskintimer.

Metode

På baggrund af resultaterne fra prøvegravningen afdækkedes et areal på ca. 2100 m². Muldafrømningen samt fjernelsen af 10-15 cm råjord foretoges med rendegrave. Alle anlægspor og aflejringer blev tegnet 1:50 i et lokalt målesystem. Som udgangspunkt for målesystemet anvendtes vejmidten af Vejlevej. Skæringspunktet mellem vejmidterne på Vejlevej og sidevejen Oksenbjergvej fik koordinaterne 100Ø/0N. Efterfølgende blev målesystemet indmålt med GPS. Som fixpunkt for nivelleringen anvendtes et af vejdirektoratets fixpunkter placeret i skellet mellem VKH 6827 og VKH 6838. Størstedelen af anlæggene blev undersøgt.

Dataliste

Sagen er journaliseret på Vejle Museum som VKH 6827 Enggård, Giv sogn. Alle oldsager og original dokumentation opbevares her.

Fremtidigt arbejde

Mod syd og vest blev lokaliteten blev afgrænset af vådbundsområder, mens den ikke blev afgrænset mod nord og øst. Mod øst blev yderligere en del af bebyggelsen undersøgt i forbindelse med VKH 6838, men dog ikke afgrænset. Det er derfor sandsynligt at bebyggelsen fortsætter mod øst og nord for det udgravede område. Desuden er der registreret en gravhøj umiddelbart nord for vejtraceet.

20/11 2006 Vejle Museum

Cand.mag. Peter Mohr Christensen